

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

CİNSİYET AYRIMCILIĞI, ŞİDDET VE CİNSEL TACİZE KARŞI POLİTİKA BELGESİ

AMAÇ VE KAPSAM

Dokuz Eylül Üniversitesi, verdiği eğitim ve bilimsel araştırmalar yoluyla, insanlığın ekonomik, kültürel ve sosyal zenginliğini arttırmak ve kaliteli ve çağdaş eğitimin yanı sıra insani ve toplumsal değerleri gelişmiş kuşaklar yetiştirmek misyonunu üstlenmektedir. Bu politika belgesinin amacı Dokuz Eylül Üniversitesi'nin cinsel taciz, cinsiyet ayrımcılığı ve özellikle cinsiyet ayrımcılığından kaynaklanan şiddete karşı duruşunu teyit etmek ve cinsiyet ayrımcılığı ve cinsiyet ayrımcılığından kaynaklanan şiddetin her türlü biçimi ile mücadele edileceğini ortaya koymaktır.

Cinsiyet ayrımcılığı çalışma barışını bozan, akademik ve mesleki verimliliği ortadan kaldıran ve müsamaha edilmemesi gereken bir olgudur. Cinsiyet ayrımcılığı yapılmaksızın herkese eşit imkânlar ve fırsatlar sunulması Üniversitenin yönetim anlayışı içinde bir olgudur.

Bu politika belgesiyle Dokuz Eylül Üniversitesi, Üniversite bünyesinde cinsiyete dayalı ayrımcılığa uğranmaması ve her türlü şiddetten uzak yaşama hakkını korumak ve bunu sağlamak; cinsel tacize uğrayan öğrenci, idari ve akademik personele yönelik cinsel tacizi önlemek için her türlü tedbiri almayı taahhüt etmektedir.

Bu politika belgesi, üniversite bileşenlerinin tümünü kapsamına almaktadır. Belge, Üniversite içinde meydana gelen olaylar ile, Üniversitenin akademik ve çalışma yaşamına etkisi olan eylemleri kapsamına almaktadır. Kurumun herhangi bir yöneticisi, çalışanı, öğrencisi, davetlisi, tedarikçisi ile kurum çalışanı olmayan kişiler tarafından gerçekleştirilen cinsiyet ayrımcılığı içeren davranışlar ve şiddet hoş görülmez.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Üniversite bünyesinde cinsiyet ayrımcılığı, cinsiyete dayalı şiddet ile cinsel taciz ve saldırı olayları ile karşılaşılmasını engellemek üzere ve bunlardan bir arınmış çalışma, araştırma ve eğitim ortamı hedefiyle, Üniversitenin tüm bileşenleri için farkındalığın artırılması için öncelikle çeşitli çalışmalar yapılmasını, bu konularda bilgilendirme mekanizmalarını devreye sokmayı amaçlamaktadır. Cinsiyete dayalı şiddet ile cinsel taciz ve saldırı olayları ile karşılaşılması halinde ise etkili soruşturma ve yaptırım mekanizmasını işleteceğini belirtmektedir.

Dokuz Eylül Üniversitesi'nde cinsiyete dayalı herhangi bir tür şiddet, taciz ve saldırı olaylarında, öğrenci ya da çalışanların açıklamaları ciddiyetle ele alınır, başvuranların gizliliği korunarak ve mağdurlara her türlü destek hızlı ve ücretsiz olarak sağlanır. DEÜ, cinsiyet ayrımcılığı, şiddet ve tacize yönelik çalışmalar yürütür ve komisyonlar kurar.

Dokuz Eylül Üniversitesi cinsiyete dayalı ayrımcılık ve şiddetin tamamen ortadan kalkması için, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda duyarlılığı geliştiren, farkındalığı arttıran, toplumsal cinsiyete duyarlı bir bakış açısı sergileyen bir anlayış benimsemektedir.

DAYANAK

Bu politika belgesi hazırlanmasında Anayasa, taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler (özellikle Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi ile Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi), Türk Ceza Kanunu, Yüksek Öğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanı ve Memur Disiplin Yönetmeliği ve Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin ilgili maddeleri esas alınmıştır.

TANIMLAR

A. Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık.

Cinsiyet ayrımcılığı tüm toplumlarda özellikle kadına karşı ayrımcılık olarak ortaya çıkmakta ve kadınların haklarından yararlanmalarını veya kullanmalarını engelleme veya hükümsüz kılma amacının taşıyan cinsiyete dayalı herhangi bir ayırım, dışlama ve kısıtlama anlamına gelmektedir.

B. Cinsiyete dayalı şiddet: Cinsiyete dayalı şiddet, cinsiyet ayrımcılığının bir biçimidir ve en fazla kadına yönelik olarak ortaya çıkmaktadır. Kadına yönelik şiddet, ister kamusal ister özel hayatta meydana gelsin fiziksel, cinsel, psikolojik ya da ekonomik yönden acı veren, cinsiyete dayalı tehdit, zorlama ya da özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelmektedir. Kadına yönelik şiddet, fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik biçimleri olan bir olgu olarak karşımıza çıkmakla birlikte en yaygın ve görünür biçimleri cinsel taciz ve saldırıdır.

Şiddet başlıca, fiziksel şiddet, cinsel şiddet ve psikolojik şiddet olarak karşımıza çıkmaktadır:

Fiziksel şiddet: Bir başka bireye yönelik kasti uygulanan fiziksel şiddet eylemleri,

Cinsel şiddet: Rızaya dayalı olmayan cinsel nitelikli eylemleri,

Psikolojik şiddet: Tehdit veya zorlama yoluyla kişinin psikolojik bütünlüğüne ciddi zarar veren kasıtlı davranışları, ifade etmektedir.

C. Cinsel Taciz

Cinsel taciz çoğu zaman iki kişi arasında gerçekleşen ve bireylerarası ilişkilerin mahrem ve karmaşık alanında muğlak kalabilen, bu nedenle tanımlanması, değerlendirilmesi ve kanıtlanması kolay olmayan bir olgudur. Bu durum, tacize uğrayanları suskun kalmaya itmekte, böylece tacize uygun bir ortam yaratmaktadır. Bu Belgede cinsel taciz konusunda esas alınan ve aşağıda yer alan tanımlar ve sınıflamalar, şimdiye dek çeşitli belgelerde geliştirilmiş olan tanımlamalara dayanmaktadır.

Genel anlamıyla “cinsel taciz”, vücut teması bulunmadan yapılan ve rızaya dayalı olmayan, cinsel içerikli ve rahatsız edici söz, tavır veya diğer davranış biçimlerini içerir.

Rahatsızlık verecek ağırlıkta olmayan fiiller taciz olarak değerlendirilmez. Mutlaka temas bulunması gerekmez. Temas bulunmayan hareketler de sarkıntılık bağlamında değerlendirilir. Olayın gerçekleştiği ortama ve bağlama göre, ısrarla tekrarlanan eylemler ya da bir tek eylem, cinsel taciz olarak değerlendirilebilir.

Cinsel taciz, taciz eyleminin *süresine*, *yoğunluğuna* ve *niteliğine* göre; basit taciz ve ağır taciz olmak üzere ayrılabilir. Bu sınıflandırma, ilgili disiplin soruşturmaları sırasındaki değerlendirmelere de yön verir:

1) **Basit taciz:** cinsel olarak rahatsız edici, fiziksel temas içermeyen hareketlerdir. Örneğin, laf atmak, cinsel ilişki teklifinde bulunmak, cinsel içerikli şaka yapmak ve iltifatlarda bulunmak ya da argo sözcükler kullanmak, flört etmek için olağanın ötesinde ısrarcı davranışlarda bulunmak, dijital ya da diğer pornografik materyal ile rahatsız etmek, kişinin cinsel yaşamıyla ilgili sorular sormak veya dedikodu üretmek gibi. Bu çerçevede bahsedilen hareketlerin, mutlaka cinsel saikle işlenmesi de zorunlu değildir. Şaka ya da aşağılama maksadıyla gerçekleştirilen hareketler de taciz sayılır. Basit tacizin, uyarılara rağmen *sürekli* olarak tekrarı halinde niteliği ağırlaşır.

2) **Ağır Taciz:** Şantaj ya da açık tehdit gibi fiillerle ortaya çıkan ve kişinin davranışlarını kontrol etmeye yönelik hareketlerdir. Kişinin mesleki ya da akademik otorite konumunu suiistimal etmesiyle ilgili olabileceği gibi, eşit statüde olanlar arasında da ağır taciz durumları gerçekleşebilir. Cinsel içerikli teklife uymadığı durumlarda kişinin öğrencilik, akademik ya da iş hayatıyla ilgili bedeller ödeyeceğinin, uyduğu takdirde ise hak etmediği kazançlar sağlayacağı açık olarak söylendiği veya ima yoluyla belirtildiği durumlarda söz konusu olur. Bu tarz fiiller, örneğin aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmişse, Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, eğitici, öğretici, tarafından işlenmişse, TCK m. 105/2 de cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli haldir. Ayrıca bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza daha da ağırlaştırılmaktadır.

D. Cinsel Saldırı

Cinsel saldırı, kişinin vücudu üzerinde gerçekleştirilen, rızaya dayalı olmayan cinsel arzuları tatmine yönelik davranışlarla, bir kimsenin *beden dokunulmazlığının* ihlal edilmesidir. Cinsel saldırı iki biçimde ortaya çıkabilir:

1) İlk şeklinde cinsel saldırı, kişinin beden dokunulmazlığının bedensel saldırı şeklinde ihlalidir. Temasin çıplak olması ve cinsel organlarla ilgili olması gerekmez.

2) İkinci tür cinsel saldırıda ise, kişinin beden dokunulmazlığının vücuda organ veya sair bir cisim sokulmasıyla ihlal edilmesi söz konusudur. Rıza fiili hukuka uygun hale getirir. Ancak rıza hem cinsel davranışı hem de bu davranışın gerçekleşme şeklini kapsmalıdır. Fiilin kamu görevinin, vesayet veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi TCK' da cezanın ağırlaştırılmasını gerektirir.

E. Cinsel İstismar

18 yaşından küçüklere karşı gerçekleştirilen cinsel saldırı ve cinsel taciz eylemleri “çocuğun cinsel istismarı” olarak değerlendirilir. TCK m. 103’ te cezalandırılmıştır. Ayrıca istismarın eğitici, öğretici, tarafından; Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, işlenmesi hâlinde, daha ağır cezalandırılmıştır. Fiil gerçekleştirilirken cebir veya tehditle işlenmesi de daha ağır yaptırım gerektirir. Ayrıca TCK m. 104’ te fiilin 15 yaşını bitirmiş olan çocukla rıza ile de olsa işlenmiş olmasını cezalandırılmaktadır.

F. Tehdit veya Misilleme

Kişinin cinsel veya duygusal amaçlı teklifleri reddetmesi ya da tacize uğradığını düşünerek şikâyet etme yoluna gitmek istemesi/gitmesi nedeniyle, iş veya eğitim yaşamının intikam amacıyla, örtülü olarak veya açıkça zorlaştırılması da bir taciz türü olarak değerlendirilir. TCK m. 107’ de bu tarz fiiller cezalandırılır. Ayrıca TCK m. 106’da bir başkasının vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle tehdit edilmesi de cezalandırılmıştır.

(Not: Yukarıda tanımlarda sözü edilen rızanın her türlü baskıdan uzak özgür iradeyle verilmiş ve sakatlanmamış(cebir, şiddet, tehdit, hile ve baskı gibi yöntemlerle) olması gerekir. Aksi halde geçerli bir rızadan söz edilemez.)

YAPTIRIM VE DESTEK

Dokuz Eylül Üniversitesi, bu politika belgesiyle yukarıda belirtilen türden olayların engellenmesine, bu tür iddialar ve şikâyetler söz konusu olduğunda etkin bir soruşturma ve yaptırım mekanizması işletmeye hazır olduğunu bildirmektedir.

Dokuz Eylül Üniversitesi bu tür fiiller konusunda bilgilendirmeyi ve mağdurlara destek vermeyi, bu tür fiiller ile ilgili tüm iddia ve şikâyetleri etkin bir şekilde ele almayı taahhüt eder. Üniversite, tüm aşamalarda başvuru sahibi ile şikâyet edilen kişi/kişilerin özel hayatlarının gizliliği ilkesine uygun davranacaktır. Mağdurun tekrar mağdur edilmesine yol açabilecek veya tarafların onurunu zedeleyebilecek davranışların önlenmesine yönelik gerekli dikkat ve özeni gösterecek, tarafların güven duygusunu zedelemeyecek şekilde davranacaktır.

İddia sahibinin kasıtlı olarak yalan söylemesi, yanlış beyanlarda bulunması durumunda ise, 2547 sayılı Kanun ve Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanı ve Memurları Disiplin Yönetmeliği ile Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği çerçevesinde işlem yapılacaktır.

ALINACAK ÖNLEMLER

-Cinsiyete dayalı şiddet özellikle cinsel taciz ve saldırıya yönelik olarak, şikâyetlerin yapılabileceği ve destek mekanizmalarını devreye sokan ve DEKAUM bünyesinde bulunan bir Birim oluşturulması

-Bu konuda her Fakülte ve Enstitü bünyesinde danışmanlık birimi oluşturulması

- Kriz danışmanlığı hizmeti sunmak üzere bir telefon hattı kurulması. Üniversitemiz Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Lisans Programı ile Psikoloji Lisans programında eğitim alan öğrencilere gerekli eğitimler verildikten sonra bu telefon hattında psikolojik destek hizmeti sunmalarının sağlanması

— Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık yaratılması, kadın erkek eşitliğinin gerçek anlamda yaşama geçirilmesi için çalışmalar ve etkinlikler yapılması, bu hususlarda sivil toplum örgütleriyle birlikte hareket edilmesi

- Spesifik olarak cinsel taciz ve saldırı konularında tüm Üniversite personeli ile öğrencilerine yönelik eğitici çalışmalar yapılması (Broşür dağıtımı, web sitesi oluşturulması, konferanslar verilmesi gibi)

- Cinsiyete dayalı şiddet, cinsel taciz ve saldırıya şahit olan ve bu durumdan etkilenen diğer kişilere psikolojik destek sunulması,

- Yönetim ve karar aşamasında az temsil edilen cinsiyet olan kadınlar lehine, kota gibi pozitif ayrımcılık uygulamaları yapılması

- Kadın hakları ve şiddet konusunun sadece kadınların sorunu olmadığı, toplumun sorunu olduğu konusunda üniversite öğrencilerinde, çalışanlarda ve halkta gerekli bilincin oluşturulması konusunda çalışmaların yapılması

-Üniversite kampüs ve dersliklerinin kız öğrencilerin güvenliğine yönelik olarak düzenlenmesi, aydınlatılması, geç saatlerdeki eğitimlerde güvenlik görevlilerinin sayılarının çoğaltılması.

-Üniversite kampüslerine güvenli ulaşımın sağlanması için yerel yönetimlerle iletişime geçilmesi

-Cinsel taciz ve saldırıya uğrayanların şikayetlerinin ciddiye alınması, kendilerini ifade etmesinde destek olunması

- Cinsel tacize, saldırıya maruz kalan bireylerin alabilecekleri önlemler ile, beyan ve delillendirmeye ilişkin bir Korunma Kılavuzu hazırlanması

-Etkin bir soruşturma ve yaptırım mekanizmasının devreye sokulması

- Cinsel taciz ve saldırı iddialarının ele alınmasının her aşamasında gizlilik prensibine uygun davranılır.

(Ayrıca farklı cinslere yönelimlerin ve farklı cinsel kimliğe sahip bireylerin de söz konusu politikadan aynı şekilde yararlanması gerekir.)

Sonuç olarak, Dokuz Eylül Üniversitesi, yukarıda belirtilen amaçlar, kapsam, tanımlar ve önlemler ışığında, cinsiyete dayalı ayrımcılığın, şiddetin, cinsel taciz ve saldırının engellenmesi, ortadan kalkması için ve gerçekleşmesi halinde yaptırım mekanizmalarının devreye girmesi için gereken tedbirleri alacağını taahhüt etmektedir.